

[NYHETSREVI/2015](#)

VAD LÄR OSS SKÖLDPADDSSOPPAN OM SAMHÄLLET?

Digitaliseringens konsekvenser för de nätbaserade grundkurserna i historia

Sköldpaddssoppa var en stor delikatess i Europa under 1700- och 1800-talen och receptet hittas idag i flera gamla kokböcker. Till exempel **Gustafva Björklunds** "Kokbok för husmödrar" (1893) innehåller inte mindre än tre versioner av rätten: en gjord på äkta, en på konserverad och en på falsk sköldpadda, dvs. kalvkött. Kokböcker är ett bra exempel på källor för historiska undersökningar som de flesta i första taget inte kommer att tänka på, men vilka när man ställer nya frågor till dem kan ge ny information om det förflutna. För att nämna bara några exempel kan historiker genom att studera och jämföra kokböcker från olika delar av världen skapa ny kunskap om den tekniska utvecklingen, kontakter mellan olika länder och världsdelar, sociala skillnader i samhället, vardagsliv, arbetsfördelning i hemmen samt om hur olika typer av livsmedel under olika tider varit kopplade till status. Eftersom ett stort antal kokböcker tack vare digitalisering idag finns tillgängliga elektroniskt, kan en deltagare i en nätbaserad kurs i historia ställas t.ex. inför uppgiften att analysera vad recept på sköldpaddssoppa kan säga om samhället i stort.

Nytt upplägg, nya utmaningar

Som **Torbjörn Sandén** lyfter fram i sitt inlägg Vuxenutbildning blir allt viktigare <https://www.cll.fi/nyhetsbrev-2/42014-2/vuxenutbildning-blir-allt-viktigare/> i CLL:s nyhetsbrev 2/2014, höjer den explosionsartade ökningen av digital information kraven på att kunna hantera den, vilket självklart även får konsekvenser för undervisningen i historia. Vi som i ett antal år har undervisat i de populära nätbaserade grundkurserna i historia vid Öppna universitetet står för tillfället inför utmaningen att inför hösten 2015 omarbeta nätkurserna så att de till sitt innehåll motsvarar de grundstudier som erbjuds vid historieämnet vid Åbo Akademi, vilka från hösten 2014 har ett nytt upplägg. Undervisningens tyngdpunkt har förskjutits från föreläsningar mot betoning av övningsuppgifter och textseminarier, samtidigt

som de teoretiska perspektiven inte längre presenteras i en separat introduktionskurs utan har integrerats med grundkursernas kronologiska upplägg. I den nya modellen har stor vikt lagts vid ett av varje historikers viktigaste arbetsredskap, skrivfärdigheten. Det är samtidigt en färdighet som det visat sig att dagens studerande behöver få övning i.

<http://spraktidningen.se/artiklar/2013/08/sa-skriver-studenterna>

Digitalisering erbjuder möjligheter

Arbetet med att omforma kurserna har tvingat oss att på allvar reflektera över vilka konsekvenser digitaliseringen medför för undervisningen i historia på grundstudienivå. Den ökade digitaliseringen är märkbar inte minst genom att digital humaniora <http://dighist.se/> idag utgör ett särskilt vetenskapligt fält. Även om digitaliseringen medför utmaningar http://www.sls.fi/media/pdf/forskarnas_rost_slutrapport_se.pdf, erbjuder den först och främst otaliga möjligheter att skapa mångsidiga övningsuppgifter. En av de största fördelarna vi ser är att studenterna redan på grundstudienivå får möjlighet att bekanta sig med primärkällor i arkiv som det inte hade haft möjlighet att besöka personligen, tack vare att allt fler arkiv digitaliserar delar av sina mest populära samlingar. På de kurser vi nu är i färd med att omforma får deltagarna lära sig om hur kokböcker från olika delar av världen kan användas som historiska källor, men även övning exempelvis i hur man med hjälp av mantalslängder tar reda på t.ex. hur många personer som avled i Munsala under 1860-talets nödår. Därtill får de studera hur det 1850-talets Sepoy-uppror i Indien framställs i fotografier och hur den finländska pressen rapporterade om händelserna.

Informationskompetensens ökade betydelse

En annan utmaning som digitaliseringen medför är att kravet på studenternas informationskompetens höjs. Denna utmaning kommer vi i de omarbetade kurserna att beakta genom att vi vad gäller kursmaterialet övergår från servering till självbetjäning. Där vi tidigare ofta automatiskt gjort kursmaterialet tillgängligt för studenterna i Moodle, kommer vi i framtiden att handleda dem i att självständigt leta fram det material de ska arbeta med i olika typer av digitala arkiv och elektroniska resurser. Informationskompetensen ges därmed också en mera framträdande plats i kursens lärandemål.

Några droppar teknik ger soppan en pikantare smak

Liknande tankar finns även på annat håll. I början av februari var vi inbjudna till en informell sammankomst vid Åbo universitet för att under en förmiddag presentera det pågående planeringsarbetet och utbyta tankar med ett femtontal lärare och administratörer som i olika roller är engagerade i nätundervisning. Vi kände igen oss i många av de frågor som de andra deltagarna lyfte fram i sina inlägg, och det framfördes önskemål om att liknande sammankomster, där lärare under fria former kan diskutera frågor med anknytning till virtuell undervisning, i framtiden kunde ordnas regelbundet. En ny träff planerades in ännu våren 2015.

Samtidigt visade sammankomsten att den konstant framskridande tekniska utvecklingen, som visserligen ställer krav på ett ständigt uppdaterande av kunskaper, kan minska det geografiska avståndets betydelse för de studerande och möjliggör en mängd olika inlärningsformer. Programvara som Adobe Connect och Lync används allt mer för grupparbeten, muntliga presentationer och nätföreläsningar, vilket gör att man i nätkurser inte behöver ge avkall på den övning i muntliga färdigheter som finns inskriven i lärandemålen. För att travestera ett gammalt ordspråk ger några droppar teknik den här soppan som består av de nätbaserade grundkurserna i historia bara en pikantare smak.

Johanna Wassholm & Anna Sundelin